

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.161.782.03

DOI 10.31651/2076-5770-2018-2-16-21

ORCID 0000-0003-2276-9796

ЛИТВИН Ірина Миколаївна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії та практики перекладу
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
e-mail: orinija@rambler.ru

ДЕНОТАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ: ТИПОЛОГІЯ ТА ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ

Статтю присвячено проблемі типології інформації в перекладознавстві та прийомам її передачі в перекладі. Детально охарактеризовано прийоми передачі різних типів денотативної інформації на матеріалі українських перекладів англомовних і російських оригіналів художніх текстів. Денотативна (поняттєво-логічна, смислова, семантична) інформація включає пропозиційну, що має істинний, об'єктивний характер і передається словами з прямим значенням, й асоціативно-метафоричну інформацію, що формується завдяки переінтерпретації знань в термінах інших предметних сфер, ґрунтуючись на мисленнєвій аналогії, синестезії, образному сприйнятті об'єкта. Для передачі пропозиційної інформації в перекладі використовуються передусім прямі повні (словникові) еквіваленти; за їх відсутності застосовуються трансформації: синонімічні, кореферентні, гіпонімічні, гіперонімічні, партонімічні, еквонімічні, холонімічні заміни тощо. Для передачі асоціативно-метафоричної інформації в перекладі слугують прийоми реметафоризації, деметафоризації, трансметафоризації тощо. У статті використано нову класифікацію перекладацьких трансформацій О. Селіванової.

Ключові слова: інформація, денотативна інформація, пропозиційна інформація, конотативна інформація, асоціативно-метафорична інформація, трансформація, метафоризація, деметафоризація, трансметафоризація.

Постановка проблеми. Визначення та типологія інформації є актуальною проблемою в перекладознавстві, оскільки процес перекладу визначається як «передача інформації, що міститься в творі, засобами іншої мови» [1, с. 52], а функціонально-комунікативна еквівалентність є найоптимальнішою збалансованістю смислової, конотативної, екстралінгвістичної інформації текстів оригіналу та перекладу, що мотивується необхідністю досягнення рівноцінності їхнього впливу на своїх адресатів [2, с. 31]. На думку В. С. Виноградова, інформація, що повідомляється в оригіналі, є тією інваріантною основою, яку слід зберегти незмінною і в перекладі [1, с. 52].

Аналіз досліджень. У широкому розумінні інформація визначається як «сукупність знань, образів, відчуттів у свідомості людини чи штучному інтелекті, що надходять різними каналами передачі, переробляються та використовуються у процесі життєдіяльності людини та роботі комп'ютерних систем» [3, с. 217]. У сучасній лінгвістиці інформацію розглядають як маніфестовану в знаковій формі природних мов, так і в паравербальних і невербальних засобах комунікації [див.: 3, с. 217]. У перекладознавстві під інформацією В. С. Виноградов розуміє увесь зміст, усі відомості як смислового, так і стилістичного, емоційно-експресивного, функціонального, оцінного, жанрового, естетичного характеру, закріплені в оригінальному тексті, що мають бути передані під час перекладу іншою мовою [1, с. 11]. Увага в перекладознавстві приділяється порівняльному визначенню обсягу інформації, що

міститься в словах оригіналу та перекладу. Традиційно виокремлено два види словесної інформації: *семантичну* (сміслову), що передає найрізноманітніші відомості про буття та виражає ставлення мовця до відомостей, що передаються; *емоційно-естетичну* (емоційно-експресивну), що повідомляє про емоції людини та впливає на реципієнта (А. Моль, І. Гальперін, П. Копанєв, Ю. Степанов, Е. Шубін). І. Алексєєва інформацію умовно поділяє на *пізнавальну* (когнітивну), *оперативну* (що має апелятивну функцію), *емоційну* (експресивну) й *естетичну* [4, с. 129]. В. С. Виноградов виокремлює в інформативній структурі слова насамперед два основних типи інформації: *екстралінгвістичну* (знаменну), що відображає поняття й уявлення про явища, факти, про будь-які об'єкти дійсності, про характеристики, дії, стани, особливості, якості і т. д., які притаманні різним матеріальним і духовним формам природи та суспільства, та *лінгвістичну* (службову), під якою розуміється той лінгвістичний зміст, який виявляється в так званих порожніх граматичних категоріях (рід неживих іменників і дієслів, рід, число та відмінок прикметників, деякі категорії займенників і т. д.) [1, с. 53]. На нашу думку, виокремлення типів інформації не завжди послідовне, часто не витриманий єдиний принцип класифікації. Аналіз змісту зіставних слів варто проводити як на мовному рівні, визначаючи та порівнюючи постійно закріплені за словами види інформації та закономірності їх реалізації, так і на рівні мовлення, «тому, що слово в момент вживання може змінювати стилєве забарвлення, набувати нових стилістичних відтінків і змісту, відмінного від загальноприйнятого» [1, с. 61]. І. Гальперін зазначає, що інформація – категорія мовлення, а зміст – категорія мови; інформація мовної одиниці породжується у мовленні на основі її змісту; «не лише слово, але й інші одиниці мови стають одиницями мовлення» [5, с. 9]. Слово реалізує своє конкретне значення тільки в контексті, тому в перекладознавстві важливо говорити не тільки про інформативний обсяг слова, а також про текстову інформацію.

В істиннісній семантиці інформація ототожнюється із пропозиційним компонентом. Однак, як зауважує О. Селіванова, у процесах розуміння тексту в реальних дискурсах виникає потреба в розширенні спектру інформації за рахунок образних схем, метафоричних моделей, прагматичного й модального компонентів, контекстуально-ситуативних даних [3, с. 218]. Е. Шубін слушно виокремлює як окремий тип – інформацію про самого мовця чи того, хто пише, яка може породжуватися незалежно від його волі – називаючи її *паралінгвістичною*. Р. Міньяр-Белоручев також підкреслює, що «об'єктом науки про переклад є не просто комунікація з використанням двох мов, а комунікація з використанням двох мов, включаючи діяльність джерела, перекладача й адресата, які корелюють між собою» [6, с. 5]. Для перекладу суттєвою є інформація як про автора оригіналу, так і про перекладача, останнім часом звернено увагу на стиль перекладача. Тож, виходячи зі змісту інформації, на нашу думку, закономірно виділяти такі типи інформації: денотативну, конотативну та прагматичну [див. детальніше: 7, с. 12–20; 8, с. 61–79].

Мета цієї статті: аналіз типів денотативної інформації та прийомів її передачі на матеріалі українських перекладів англійських і російських оригіналів художніх текстів. Денотативна інформація (поняттєво-логічна, смілова, семантична) включає пропозиційну й асоціативно-метафоричну. Пропозиційна інформація носить істинний, об'єктивний характер і передається словами в прямих значеннях. Для її перекладу використовуються насамперед прямі повні словникові еквіваленти (за О. Селівановою, формальні трансформації); за їхньої відсутності використано формально-змістові трансформації (далі застосовуємо класифікацію трансформацій, розроблену О. Селівановою [9, с. 461–463]): синонімічні, кореферентні, гіпонімічні, гіперонімічні, еквонімічні, партонімічні, холонімічні, метафоричні заміни тощо

Виклад основного матеріалу. Пропозиційну інформацію найчастіше передають семантичні міжмовні синоніми, що відрізняються семним набором: *Такой же красавец, как и был! Такой же душонок и щеголь!* (Чехов, Толстий и тонкий) // *Такий же красунь, як і був! Такий же душечка і чепурун!* Із синонімічного ряду *щеголь* – *чепурун*, *франт*, (розм.) *джигун*, *дженджик* – перекладач С. Воскресенко обирає відповідник *чепурун* –

«опрятный чистый», втрачаючи сему «до блеска, с шиком, модно одет». Пропозиційна інформація передається і контекстуальними міжмовними синонімами: ...*knitting his bushy white eyebrows...* (Salinger, *The Catcher in the Rye*) // ...*хмурачі **сиві** кошлаті брови...* Англійську лексичну одиницю *white*, що має прямий словниковий відповідник – *білий*, замінено українською синонімічною *сивий*, що вживається для опису зовнішнього портрету людини чи персонажа твору в українській мові.

Часто в перекладі застосовується кореферент із більшою інформативністю, ніж в оригіналі: слово чи словосполучення, які характеризують зовнішність персонажа, чи вказують на його родинні зв'язки, професію, соціальний статус тощо: *She playfully motioned to his clothing* (D. Brown, *The Lost Symbol*) // *Сніврозмовниця грайливо кивнула на одіж професора*.

Гіпо-гіперонімічні трансформації (генералізація), що полягають у заміні видового поняття родовим, слугують перекладачам Г. Тютюннику, О. Логвиненку, Р. Доценку для передачі пропозиційної інформації творів В. Шукшина, Дж. Селінджера, О. Вайльда: *А в «Волге» – Люсьєн дожидается* (Шукшин, *Калина Красная*) // *А в машині – Люсьєн чекає*. Видове поняття «Волга» замінено родовим *машина*. ... *all she had on was jeans* (джинси) (Salinger, *The Catcher in the Rye*) // ... *на ній були штани*. *And now, tell me about yourself and what you are painting* (малюєте) (Wilde, *The Picture of Dorian Gra*) // *Та краще розкажіть про себе, Безіле, над чим тепер працюєте*. І навпаки, перекладачі, спираючись на контекст, конкретизують інформацію оригіналу (конкретизація, звуження), замінивши родові поняття (гіпероніми) видовими (гіпонімами) в наступних текстах: *Ну, ладно, мне работать надо* (Шукшин, *Калина Красная*) // *Ну, годі, мені **орати** треба*. *I thought this was the day of the big game* (Salinger, *The Catcher in the Rye*) // *Сьогодні ж здається великий футбол*. *The poor chap was killed* (убили) *in a duel* (Wilde, *The Picture of Dorian Gra*) // *Бідолаху офіцера застрелили на дуелі*.

Пропозиційна інформація оригіналу передається в перекладі за допомогою партонімічних трансформації – заміни назви цілого назвою його частини: *Practically right in my face...* (Salinger, *The Catcher in the Rye*) // *Перед самісіньким моїм носом... Дівчина цвіла від його компліментів...* (Гончар, *Берег любові*) // *Щеки дівушки горіли ярким пламенем от этих волнующих ее неосознанное тщеславие слов*. *Чи, може, не так зараз тужиши за Римом, як за безповоротністю літ* (Гончар, *Берег любові*) // *Но, может быть, не столько тоскует сейчас твоя душа по Риму, сколько по безвозвратности лет*. У перекладі роману О. Гончара концепт ЛЮДИНА представлено його соматизмами *щеки, душа*.

Передаючи пропозиційну інформацію, перекладачі послуговуються і зворотними партонімічними – холонімічними трансформаціями (О. Селіванова) – заміною назви частини назвою цілого: *His mother sticks her fingers* (Salinger, *The Catcher in the Rye*) // *Його мати обмацує руками*. *Позгиналися заклопотано, рідко котрий і озирнеться в цей бік, де ясніють на мурах лукаві дівочі обличчя ...* (Гончар, *Берег любові*) // *Согнуты озабоченно, редко кто и оглянется в ту сторону, где собрались, сверкая улыбками, дівушки ...* Назву частини *дівочі обличчя* трансформовано в назву цілого *дівушки*. Такий тип трансформацій О. Швейцер називає синекдохічним – способом номінації, за якого назва цілого замінюється назвою його частини або навпаки ... (йдеться не про синекдоху як про поетичну фігуру, одну з експресивних засобів поетичного мовлення, а про синекдоху мовну або лексичну) [10, с. 129].

Передати пропозиційну інформацію допомагають еквонімічні (О. Селіванова) або інтергіпонімічні (О. Швейцер) трансформації – заміни одного гіпоніма іншим: *Полою витер заплакане обличчя, підвівся і кілька разів вдихнув повітря, ніби **принюхувався** до чогось* (Малик, *Таємний посол*) // *Витер полою заплаканное лицо, встал и несколько раз вдохнул воздух, будто **пробовал его вкус***. *Принюхуватися* – «нюхати, намагаючись розпізнати запах» [11, т. 7, с. 694] // *пробовати на вкус* – «есть или пить для пробы, чтобы определить вкус, готовность и т.п.» [12, с. 595].

Чи не найпоширенішим прийомом передачі пропозиційної інформації є метонімічні трансформації, які найчастіше ґрунтуються на зв'язках: часу та простору, місця (простору) й особи, пов'язаної з цим місцем; предмету та матеріалу (речовини), з якого він

складається; дії та її результату; причини та наслідку і навпаки тощо. Так, асоціативні зв'язки місця (простору) й особи, пов'язаної з цим місцем, реалізуються в наступному фрагменті: *...but I'm a broken old man – ruined by this damned scoundrel and a parcel of swindling thieves in this country* (Thackeray) // *Но я разбитый старик, разоренный этим проклятым негодяем и шайкой воров и мошенников... наших же англичан* [приклад за: 10, с. 129]. У результаті цієї трансформації фраза, що означає в англійському тексті місце (простір) (*in this country* // *у цій країні*), замінюється фразою, що означає людей, що знаходяться в ньому (*наших же англичан* // *наших же англійців*). Метонімічну заміну назви предмета назвою матеріалу, з якого його зроблено, використано у російському перекладі роману В. Малика «Тасмний посол»: *Але натомість лезом шаблі ударив свого огиря ...* // *Но в ответ ударил железом сабли своего жеребца ...* (переклад Є. Цветкова).

Для передачі пропозиційної інформації використовують так звані векторні заміни (антонімічні та конверсивні) – комплексні трансформації вислову, за яких одна й та ж предметна ситуація розглядається з протилежних сторін, які характеризуються «одновременними модифікаціями лексико-семантичної та синтаксичної структур» [10, с. 140–142] (Я. Рецкер, В. Комісаров, Л. Латишев, О. Швейцер, Л. Неллобін й ін.) На думку О. Селіванової, антонімічний переклад є нічим іншим, як синонімічною заміною, зважаючи на загальну відповідність цілісного змісту, хоч і дещо модифікованого в перекладі [9, с. 460]: *Daisy didn't say anything* (Fitzgerald, *The Great Gatsby*) // *Дейзі промовчала*. Пор. з букв.: *Дейзі не говорила нічого. – Де він, той неборака? – підходячи, гукає до Інни так, наче вона вже рік тут сидить, хоч після приїзду дівчина ще й не бачилася з ним* (Гончар, *Берег любові*) // *– Где он, этот бедолага? – приближаясь, обращается он к Инне так, будто она уже год тут дежурит, хотя после приезда девушка видит его впервые*. Заперечна конструкція *ще й не бачилася з ним* замінена стверджувальною *видит его впервые*.

Перекладач, передаючи інформацію оригіналу, може модифікувати ономазіологічні структури номінативних одиниць у перекладі, що супроводжуються як збереженням їхнього змісту (формальні трансформації), так і його зміною (формально-змістові). Такі денотативні трансформації О. Селіванова відносить до номінативного плану [9, с. 460]. Наприклад, композит у перекладі отримує відповідник-дериват, що модифікує денотативний зміст фрагмента: *– Де він, той самоволець?* (Гончар, *Берег любові*) // *– Где же этот беглец?* Оказіональному композиту оригіналу відповідає сполука в перекладі: *Сірою пустельністю, льодовими вітрами зустріло його це античне крайсвіття* (Гончар, *Берег любові*) // *Серой, уньлой пустынной, ледяными ветрами встретил его этот античный край света. Ось тут опинився у цім крайсвітнім вигнанні ...* // *Вот ты где очутился, изгнанный на край света...* (переклад М. Алексеєнка, І. Карабутенка). Щоб не втратити денотативну інформацію роману Панаса Мирного «Повія» перекладачка О. Єгорова використовує заміну деривата словосполукою: *Скинув до його на сани мішечків п'ять жита ... та на Варвари раненько й поїхали в город* // *Положил на его сани пять небольших мешков ржи ... и вместе с кумом ранним утром на Варварин день поехали в город*. Деривати *мішечок* – «Зменш. до *мішок*» [11, т. 4, с. 761], *раненько* – «у досить ранній час» [11, т. 8, с. 448] замінено словосполуками *небольшие мешки, ранним утром*. У наступному фрагменті перекладу роману С. Фітджеральда «Великий Гетсбі» словосполуку замінено словом: *... Daisy told the butler to show the young man where he could wash his hands. She went up to the drawing room* (Fitzgerald, *The Great Gatsby*) // *... Дейзі звеліла дворецькому показати юнакові, де можна помити руки, а сама пішла наверх до вітальні*.

У російському перекладі роману О. Гончара «Берег любові» відбуваються заміни слів словосполуками, які, по своїй суті, описові звороти, що пояснюють значення слова-відповідника (часто слова-реалії) оригіналу: *І ці люди вечорами ... частували римлянина смажениною ...* // *По вечерам они ... угощали римлянина жареным мясом... Смаженина* – «М'ясна страва – смажене або запечене м'ясо; печеня» [11, т. 9, с. 392]. *Схилившись на мур, Інна в задумі слухає тишу цієї цикадної ночі ...* // *Прислонившись к каменной стене, Инна в задумчивости слушает тишину этой цикадной ночи ... Мур* – «Висока кам'яна

або цегляна **стіна** навколо чогось» [11, т. 4, с. 827]. Непохідне слово *breeze* замінено в перекладі роману С. Фітджеральда «Великий Гетсбі» словосполученням *легкий вітрець*, хоча в українській мові вживається слово *бриз* у значенні – «Легкий береговий **вітер**, який дме вдень з моря, а вночі з суші» [11, т. 1, с. 235] – запозичене з англійської шляхом транскрипції (пор.: [bri:z]): *A breeze blew through the room...* (Fitzgerald, *The Great Gatsby*) // *Легкий вітрець гуляв по кімнаті...* У перекладознавстві такий тип трансформацій кваліфікують як описовий (дескриптивний, перифрастичний) переклад.

Одним із найпоширеніших прийомів компенсації пропозиційної інформації для читача перекладу є мегатекстові трансформації: виноски, коментування та примітки, які дають змогу збалансувати прагматичний вплив [9, с. 470]: *Осінь була дощова: від другої пречистої як почалися дощі, та день у день лили – до самого Пилипа* (Панас Мирний, Повія) // *Осень была дождливой: от второй пречистой [Церковный праздник – 4 ноября] начались дожди и шли непрерывно до самого Филиппова дня [27 ноября]*. Коментування перекладач вставляє в текст перекладу після слова-реалії, що є доволі вдалим прийомом окреслення часу проходження релігійних свят українського народу, невідомих читачеві перекладу.

Пропозиційна інформація пов'язана з **асоціативно-метафоричною**, яка формується шляхом переінтерпретації знань в термінах інших предметних сфер на підставі розумової аналогії, синестезії, образного сприйняття об'єкту. Асоціативно-метафорична інформація представлена метафорами, які слідом за Дж. Лакофф і М. Джонсоном, розглядаємо як використання знака однієї концептуальної сфери (донорської) на позначення компонента іншої (реципієнтної). Донорські сфери навіть одних і тих же метафор у різних мовах можуть бути різними: пор.: рос. *время бежит* // укр. *час лине, летить*; рос. *дождь идет* // укр. *дощ йде* // польск. *pada deszcz*; в інших мовах використовується неметафоричне найменування цього явища природи: нім. *es regnet*, англ. *it rains*. Передаючи асоціативно-метафоричну інформацію перекладачі вдаються до метафоричних трансформацій, до яких О. Швейцер відносить: метафоризацію – заміну неметафоричного вираження метафоричним; реметафоризацію – заміну однієї метафори іншою та деметафоризацію, за якої метафоричне вираження в початковому тексті замінюється неметафоричним в кінцевому [10, с. 138–139]. За О. Селівановою, метафоричні трансформації поділяються на метафоризацію, деметафоризацію, трансметафоризацію [9, с. 463]:

– метафоризація: ... *пропливе десь аж на обрії судно і зникне в морській далечі* (Гончар, *Берег любові*) // ... *пропливет где-то на самом горизонте судно и растает в морской дали*. В оригіналі дієслово *зникне* вжито в прямому значенні: «Заходячи, заїжджаючи і т. ін. за щось, закриваючись чим-небудь, ховаючись десь, ставати невидимим, непомітним» [11, т. 3, с. 663], яке в перекладі трансформовано на дієслово з метафоричним значенням: «перен. Исчезать, постепенно сокращаясь, прекращаясь» [12], донорською сферою метафори є концепт ЛІД / СНІГ. *Her masses of black hair were tied back with a broad velvet ribbon* (King, *Doctor Sleep*) // *Хмара її пишного чорного волосся була перев'язана на потилиці оксамитовою стрічкою* (переклад О. Красюка). Іменник в прямому значенні *masses* перекладено іменником *хмара* в переносному значенні «величезна кількість, маса кого-, чого-небудь» [11, т. 11, с. 93].

– деметафоризація: *The color came back to his cheeks, and a smile played about his lips* (Wilde, *The Picture of Dorian Gray*) // *Щоки його знову зарожевіли, на устах з'явилася усмішка* (переклад Р. Доценка). *Smile played* // дослівно: *посмішка грала*.

– трансметафоризація: *Then the smile died* (King, *Doctor Sleep*) // *Та потім його усмішка зав'яла* (переклад О. Красюка). Донорською сферою метафори оригіналу *smile died* (*посмішка померла*) є концепт ЛЮДИНА, а в перекладі донорською сферою метафори-відповідника *усмішка зав'яла* є концепт РОСЛИНА.

Висновок. Денотативна інформація, що представлена пропозиційним і метафоричним типами, передається в перекладі як за допомогою словникових відповідників, так і шляхом трансформацій. Перспективними є дослідження специфіки та прийомів передачі інших типів інформації першотвору в перекладі.

Список використаної літератури

1. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические проблемы. Учебное пособие / В. С. Виноградов. – М. : КДУ, 2006. – 240 с.
2. Текст и перевод. – М. : Наука, 1988. – 160 с.
3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
4. Алексеева И. С. Введение в переводоведение / И. С. Алексеева. – СПб. : Филологический факультет СПбГУ; М. : Академия, 2004. – 352 с.
5. Гальперин И. Р. Информативность единиц языка / И. Р. Гальперин. – М. : ЛЕНАНД, 2018. – 174 с.
6. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский лицей, 1996. – 298 с.
7. Литвин И. Н. Проблема типологии информации в теории и практике перевода // Вісник Черкаського ун-ту. Серія «Філологічні науки». – Вип. 7 (220). – Черкаси, 2012. – 133 с. – С. 12–20.
8. Литвин І. М. Перекладознавство / І. М. Литвин. – Вид. 3-тє, допов. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2015. – 204 с.
9. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке / О. О. Селіванова. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – 488 с.
10. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 216 с.
11. Словник української мови. В 11 т. – К. : Наукова думка, 1970–1980.
12. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М. : ООО «ИТИ технология», 2007. – 944 с.

References

1. Alekseeva, I. S. (2004). *Introduction to Translation Studies*. Moscow : Akademiya (in Russ.)
2. *Text and translation* (1988). Moscow : Nauka (in Russ.)
3. Selivanova, O.O. (2010). *Linguistic encyclopedia*. Poltava : Dovkillya-K (in Ukr.)
4. Vinogradov, V. S. (2006). *Translation: common and lexical*. Moscow : KDU (in Russ.)
5. Gal'peryn, Y. R. (2018). *Informativity of linguistic units*. Moscow : LENAND (in Russ.)
6. Minyar-Beloruchev, R. K. (1996). *Theory and methods of translation*. Moscow: Moskovskiy litsey (in Russ.)
7. Litvin, I. N. (2012). *The problem of typology of information in the theory and practice of translation // Visnyk Cherkaskogo un-tu* (Bulletin of Cherkasy University). 7 (220), 12–20. Cherkasy (in Russ.)
8. Lytvyn, I. M. (2015). *Translation studies*. Cherkasy : Yu.A. Chabanenko (in Ukr.)
9. Selivanova, O. O. (2012). *World of consciousness in language*. Cherkasy : Yu. Chabanenko (in Ukr.)
10. Schweitzer, A. D. (1988). *Theory of translation. Status, problems and aspects*. Moscow (in Russ.)
11. Ozhegov, S. Y. (2007). *Dictionary of the Russian language*. Moscow : ООО «УТЯ tekhnolohyya» (in Russ.)
12. *Dictionary of the Ukrainian language*. (1970 – 1980). Kyiv: Naukova dumka. (in Ukr.)

LYTVYN Iryna Mykolai'vna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Translation Theory and Practice
Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University
e-mail: orinija@rambler.ru

DENOTATIVE INFORMATION:

TYPOLOGY AND METHODS OF CONVEYING IN TRANSLATION

Abstract. Introduction. *The article deals with the information conveying in the process of translation. The author gives account of various techniques and means of communicating denotative information.*

Purpose. *The author also analyzes different types of denotative information and methods of its conveying by an example of Ukrainian translations of original English and Russian literary texts.*

Results. *Denotative (logical, conceptual, semantic) information includes propositional content, which is characterized by verity and is expressed through words in their direct meanings, and associative-metaphorical content, which is generated through mapping across conceptual domains based on analogy, synaesthesia, figurative perception of an object. The use of full equivalents for conveying propositional information is preferable, but not always possible in translation, thus various transformations are often applied. Those include synonymic, coreferential hyper-hyponymic, hypo-hyperonymic, equonymic, partonymic, holonymic and metonymic transformations etc.*

Translators use the techniques of re-metaphorization, de-metaphorization and trans-metaphorization to convey associative-metaphorical information into another language.

Conclusion. *The analysis of key features and methods of conveying of different types of information from the original text into its translation is considered significant for conducting the follow-up research.*

Key words: *information; denotative information; propositional information; connotative information; associative-metaphorical information; re-metaphorization; de-metaphorization; trans-metaphorization.*

Надійшла до редакції 10.09.18

Прийнято до друку 12.10.18